



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

221. An Princeps possit leges condere circa matrimonium? Et quid circa
accessoria matrimonij? Et an circa alia accidentalia, vel accessoria possit
ferre leges v. g. circa dotem, & lucrum dotis, vel ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

RESOL. CCXXI.

An Princeps possit leges condere circa matrimonium?

Et quid circa accessoria matrimonij?

Et an circa alia accidentalia, vel accessoria possit ferre leges, v.g. circa dotem, & lucrum dotis, vel donationem inter virum, & uxorem, & sponsalitiā largitatem, & similia? Ex part. 1. tract. 2. Resolut. 128. aliās 127.

§. 1. **P**osse quidem, quantum ex se est, attamen eam potestatem sibi reservasse Pontifices, putat Sanchez tom. 2. lib. 7. disp. 3. num. 2.

Sup. hoc in Resol. seq. §. Verum & latè in alijs Resol. eius not.

Sup. hoc eū eodem Pontio infra in Resol. 216. post med. & in Resol. 140. §. 1. ante med.

Supra in tribus Resol. primis post seq.

2. At contrariam sententiam docet Basilius Pontius de matrim. lib. 7. cap. 2. num. 3. nempe, ex se non posse Principes legem aliquam constituere circa matrimonium; quòd enim materia huius Sacramenti contractus sit, non satis est, vt possit Princeps secularis leges condere ad substantiam matrimonij directe, vel indirectè pertinentes, cum ex eo, quòd ea materia per Christum sacra facta est, iam extra iurisdictionem, & potestatem facularem sit.

3. Ex his inferit idem Pontius num. 4. neque circa accessoria matrimonij posse Principem facularem, ex dicto potestatis, legem ferre, si eo accessorio impeditur principale; posse tamen circa alia accidentalia, vel accessoria, quæ non pertinent ad eius substantiam, neque ex se impediunt principale, vt verb. gratia, ferre leges circa dotem, & lucrum dotis, vel donationes inter virum, & uxorem & sponsalitiā largitatem, & similia. Vide etiam Riccium part. 1. decif. 178 & Belletum in disquis. par. 1. tit. de exemptione Clericorum a statutis secularium, §. 4. n. 43. & 44. vbi latè differunt, an Principes possint statuere aliquid contra matrimonij libertatem: Sed de hoc supra etiam satis dictum est.

RESOL. CCXXII.

An Principes laici possint statuere impedimenta dirimentia matrimonium?

Et difficultas est, an si Princeps Christianus apponeret de facto aliquod impedimentum dirimens, non obstante hac reservatione factum teneret, & matrimonium cum tali impedimento contractum validum esset?

Et an sola consuetudine possit introduci impedimentum dirimens? Ex part. 5. tract. 1. Ref. 16.

§. 1. **A**D hanc questionem respondet nouissimè Cælestinus in compen. Theol. moral. tract. 2. c. 31. n. 1. vbi sic ait: Principes fideles si præcise eorum potestas spectetur, possunt ex iusta causa statuere impedimenta matrimonium dirimentia respectu suorum subditorum tam fidelium, quam infidelium in terris suis degentium. Ita D. Thom. in 4. distinct. 34. quæst. 1. art. 1. ad 4. Et Becanus de Sacrament. cap. 49. q. 3. vbi tamen rectè norat hanc potestatem impediti posse à Pontifice respectu subditorum fidelium, non autem infidelium, quia Pontifex reservauit sibi causas matrimoniales, vt patet ex gloss. fin. cap. si quis ingenuus 2. quæst. 2. Quia verò statutum hoc est posituum humanum, & potuit à primæua sua publicatione non recipi in aliquibus Prouincijs & Regnis, vel si receptum fuit, potuit per non vsum abrogari. Hinc fit vt si in aliquo Regno & Prouincia dicto cautum esset, ne quis contraheret matrimonium parentibus renitentibus, vel etiam ipsomet Principe, sub pœna nullitatis matrimonij, edictum huiusmodi seruandum esset. Et si quis contra formam in

illo contentam celebraret matrimonialem contractum, irritus, nullus, & nullus omnino foret, prædicti statuti virtute; modò tamen sit longo vsu confirmatum, & ab immemorabili tempore ad abrogandam legem aliquam Ecclesiasticam requisito ac sufficienti receptum. Ita Cælestin. loco cit.

2. Verum ego sentio, vt alibi cursim adnotauit cum Basilio Pontio de matrim. lib. 6. cap. 1. & 2. Principem facularem ex vi suæ iurisdictionis & officij non posse statuere impedimenta dirimentia, quia matrimonium, quamuis ex se contractus quidam sit subiectus etiam Principi seculari, tamen per Christi institutionem eleuatum est ad rationem Sacramenti, itaque res sacra est, ergo non subditur ex eo tempore, potestati Principis secularis, etiam fidelis, quòd enim materia huius Sacramenti contractus sit, non satis est vt possit Princeps secularis leges condere, cum ex quo ea materia per Christum sacra facta est, iam extra eius iurisdictionem & potestatem sit, sicut licet homo ante ordinationem sit materia subiecta iurisdictioni seculari, & similiter bona & prædia, tamen post ordinationem, vel postquam donatione sacra, vel Ecclesiastica facta sunt, extrahuntur à dominio secularis Principis: & nullam neque in personas, neque in bona iurisdictionem habet. Sic ergo & in nostro casu dicendum est, postquam matrimonio accessit ratio Sacramenti. Et ita præter Pontium hanc sententiam docet Courruuius, & alij, quos citat & sequitur Doctissimus & amicissimus Patet Gaspar Hurtadus de matrim. disput. 12. difficult. 12. num. 7. Dicendum est igitur, quia contractus matrimonij in baptizatis ex institutione Christi definit esse civilis & secularis utpote factus sacer, & Sacramentum: ergo definit esse subditus potestati civili, seu seculari, quam solum habet Princeps secularis.

3. Notandum est tamen quòd licet Coninch de Sacrament. disput. 30. dub. 1. Filliucius tom. 1. tract. 10. cap. 1. num. 4. Tannerus tom. 4. disp. 38. quæst. 4. dub. 1. num. 16. & 17. Gamachus in 3. part. D. Thom. de sacram. matrim. Ochagauia de Sacram. tract. 3. de matrim. quæst. 32. num. 3. Kellisonius in 3. part. tom. 2. q. 50. art. vnic. dub. vnic. Turrianus in sum. p. 2. c. 109. dub. 5. concl. 1. Syluius in 3. p. q. 50. art. vnic. concl. 6. Ludouicus de San Iuan de sacram. matr. quæst. 6. art. 1. dub. 1. conclus. 2. Layman lib. 5. tract. 10. part. 4. cap. 1. q. 1. Sanchez de matrim. tom. 2. lib. 7. disp. 3. Mercerus de Sacram. in supplem. q. 50. vers. queritur secundò. Bonacina de matrim. 3. p. uult. 1. num. 5. Rebellius part. 2. lib. 3. q. 1. Cornejo in 3. p. tract. 6. de impedi. matrim. disput. 7. dub. 3. Villalob. in sum. tom. 1. tract. 4. diff. 1. n. 3. & 4. cum alijs, doceant Principes ex natura suæ potestatis, vt supra dixit Cælestinus, & Becanus, posse quidem impedimenta matrimonij apponere, tamen asserunt vsum huius potestatis eis interdictionem fuisse ab Ecclesia, & Summis Pontificibus reservatum. Ratio verò quare Ecclesia hoc sibi reservari potuerit, ex eo ostendi potest, quia Respublica temporalis est quòdammodo subiecta Reipublicæ spirituali, & potestas temporalis spirituali potestati, in his saltem, quæ cum spiritualibus coniuncta sunt, & ad finem spirituales, seu supernaturalem ordinantur. Ergo potestas spiritualis potest ex iustis causis moderari potestatem facularem circa res prædictas.

4. Sed difficultas est, an si Princeps Christianus de facto apponeret aliquod impedimentum dirimens, non obstante hac reservatione factum teneret, & matrimonium cum tali impedimento contractum validum esset, quamuis ipse peccaret faciendo contra reservationem ab Ecclesia factam. Et videtur quòd sic, quia per talem reservationem non videtur ab eo ab lata

Alibi in Resol. præterea §. 1. & 2. de infra in Resol. 340. & 341.